

Ομιλία της ΓΓΙΦ, Φωτεινής Κούβελα, στο Συνέδριο του Πανεπιστημίου Ρεθύμνου (10.11.2018) με θέμα: **«Οι γυναίκες του Τύπου – Ο Τύπος των γυναικών. Εκδότριες και γυναικεία περιοδικά στον οθωμανικό χώρο».**

Θέμα εισήγησης της ΓΓΙΦ:

«Έμφυλες ανισότητες στην εκπαίδευση. Η ορατότητα των γυναικών στην επιστήμη».

Κυρίες και κύριοι,

Αγαπητές φίλες και φίλοι,

Χαιρετίζω την έναρξη του συνεδρίου σας, σας συγχαίρω για την πρωτοβουλία της διοργάνωσής του και εύχομαι τα πορίσματά του να αξιοποιηθούν στο έπακρο και να βρουν την καλύτερη δυνατή εφαρμογή στην πράξη.

Στην Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών χαράσσουμε , υλοποιούμε και παρακολουθούμε τις πολιτικές και τις δράσεις που στοχεύουν στην εξάλειψη των έμφυλων ανισοτήτων σε όλους τους τομείς του βίου μας.

Σε αυτό το πλαίσιο και με «οδηγό» μας το «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων» της περιόδου 2016-2020, έχουμε ορίσει ορισμένους άξονες προτεραιότητας στο έργο μας, ένας από τους οποίους είναι και η Εκπαίδευση.

Ειδικότερα, ο τομέας της εκπαίδευσης, εκτός από σημαντικός πυλώνας του έργου μας, γίνεται αντιληπτός ως ένα προνομιακό πεδίο για την εφαρμογή των πολιτικών ισότητας των φύλων. Περαιτέρω, εστιάζουμε στην επιτακτική ανάγκη ενσωμάτωσης της έμφυλης διάστασης και της περιεκτικής σεξουαλικής εκπαίδευσης ως αυτοτελή γνωστικά αντικείμενα μελέτης και διδασκαλίας σε όλες τις βαθμίδες της.

Πιο συγκεκριμένα, υλοποιώντας συνεχώς καινοτόμες δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, αλλά και μέσα από τη γόνιμη συνεργασία μας με συναρμόδιους φορείς, σχεδιάζουμε και υλοποιούμε πολιτικές, που στοχεύουν στην καλλιέργεια πεποιθήσεων, στάσεων, σκέψεων και συμπεριφορών, ικανές να προάγουν τις αρχές και τις αξίες της ισότητας ως αναπόσπαστο κομμάτι της δημοκρατίας μας.

Επιπλέον, το έργο μας στην εκπαίδευση προσβλέπει στην έμπρακτη εφαρμογή αυτών των ιδανικών σε έναν σύγχρονο τομέα εκπαίδευσης, που θα προωθεί τη συνεχή κατάρτιση, θα προάγει την ισότητα και τις ίσες ευκαιρίες και θα συμπράττει στον εκσυγχρονισμό του κοινωνικού προτύπου, μέσω της αξιοποίησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, της καταπολέμησης των στερεοτυπικών αντιλήψεων, της υποστήριξης της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην εκπαίδευση, την επιστήμη και την έρευνα.

Για όλους αυτούς τους λόγους, η ΓΓΙΦ εισηγείται και στηρίζει κάθε προσπάθεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (ΥΠΠΕΘ) και του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) στην κατεύθυνση της ένταξης της οπτικής του φύλου στην

εκπαίδευση και συνεργεί στη δημιουργία πολιτικών και δράσεων, που θέτουν στο επίκεντρο την έμφυλη ισότητα.

Κυρίες και κύριοι,

Στην ΓΓΙΦ θεωρούμε ότι είναι αναγκαία και δυνατή η χάραξη μιας εκπαιδευτικής πολιτικής, που θα ενισχύει την έμφυλη ισότητα, αίροντας τις οποιεσδήποτε διακρίσεις. Ως εκ τούτου και βάσει όλων των παραπάνω θέσεών μας, το έργο μας για την υπέρβαση των έμφυλων ανισοτήτων στην εκπαίδευση, εμπλουτίζεται διαρκώς. Ενδεικτικά, μόνο, σας αναφέρω τις εξής δράσεις μας:

- Έχει ήδη ολοκληρωθεί η επιμόρφωση πλείστων στελεχών και εκπαιδευτικών της Προσχολικής και Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε ζητήματα ισότητας των φύλων και έμφυλων διακρίσεων από το (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης).
- Πραγματοποιούνται επισκέψεις σχολικών τμημάτων στη Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, όπου οι μαθητές και οι μαθήτριες ενημερώνονται για ζητήματα που άπτονται της έννοιας της ισότητας των φύλων, ενώ αντίστοιχα έμπειρα εξειδικευμένα στελέχη της Γραμματείας επισκέπτονται σχολικές μονάδες επιμορφώνοντας μαθητές και μαθήτριες σε θέματα έμφυλων ρόλων, στερεοτυπικών συμπεριφορών και έμφυλης βίας.
- Πραγματοποιούμε ημερίδες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για θέματα ισότητας στην εκπαίδευση, με χαρακτηριστικότερη την πρόσφατη ημερίδα "Εκπαίδευση και Φύλο" της ΓΓΙΦ σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, η οποία έχει ήδη πραγματοποιηθεί σε 6 πόλεις της Ελλάδας σε συνεργασία με τις κατά τόπους Δευτεροβάθμιες Διευθύνσεις εκπαίδευσης και την συμμετοχή φορέων της ακαδημαϊκής κοινότητας. Αξίζει να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη δράση βρίσκεται σε εξέλιξη και πρόκειται να συνεχιστεί και για τη φετινή σχολική χρονιά.
- Στο πλαίσιο της Θεματικής Εβδομάδας «Σώμα και ταυτότητα», η ΓΓΙΦ αποτελεί τον βασικό φορέα στήριξης και απεύθυνσης σε εθνικό επίπεδο.
- Πραγματοποιούμε, σε συνεργασία με το Γραφείο Αγωγής Υγείας του και με το Νοσοκομείο «Έλενα Βενιζέλου», το «Πρόγραμμα Ευαισθητοποίησης Μαθητών/Μαθητριών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε θέματα Αναπαραγωγικής και Σεξουαλικής Υγείας».
- Συμμετέχουμε ενεργά στις διασκέψεις του Εκπαιδευτικού, Επιστημονικού και Πολιτιστικού Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών UNESCO.
- Συμμετέχουμε, για τρίτη συνεχή χρονιά, στο «Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για παιδιά και νέους» και μάλιστα φέτος προκηρύξαμε και από κοινού τον 1^ο Πανελλήνιο Μαθητικό Διαγωνισμό Ψηφιακών Ταινιών με τίτλο «Το φύλο σε πρώτο πλάνο».

- Εμπλουτίζουμε διαρκώς τη Βιβλιοθήκη Θεμάτων Ισότητας και Φύλου της ΓΓΙΦ και συμβάλλουμε στην ανάδειξη ερευνητικών μελετών και συγγραμμάτων επί θεμάτων που άπτονται του φύλου
- Επιπλέον, δε θα ήθελα να παραλείψω την πρωτοβουλία μας να προκηρύσσουμε και να διενεργούμε Πανελλήνιους διαγωνισμούς μαθητικής δημιουργίας σε όλο το εύρος των εκπαιδευτικών βαθμίδων, καθώς και Φοιτητικούς διαγωνισμούς Πανελλήνιας εμβέλειας, με σαφή προσανατολισμό σε θέματα που προάγουν την ισότητα των φύλων, την εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων και τη βία λόγω φύλου. Διότι, από την εμπειρία των διαγωνισμών, που διενεργούνται και σε συνεργασία με συναρμόδιους φορείς (ΥΠΠΕΘ, Εκπαιδευτική Ραδιοτηλεόραση, Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Ολυμπίας για Παιδιά και Νέους), προκύπτει η ανάδειξη μιας νέας, σύγχρονης αλληλεπίδρασης μεταξύ μαθητών, μαθητριών και των εκπαιδευτικών τους με τα θέματα ισότητας. Παράλληλα, μέσα από τα έργα των νέων παιδιών, αποκαλύπτεται η ευφάνταστη σκέψη και δημιουργικότητά τους και αποτυπώνεται ανάγλυφα η προσωπική τους ματιά για την ισότητα των φύλων.
- Σήμερα είναι σε εξέλιξη ο 1ος Πανελλήνιος Μαθητικός διαγωνισμός Δημιουργικής Γραφής για τους μαθητές και τις μαθήτριες των Γυμνασίων και των Λυκείων της χώρας με θέμα: «Πες το ποιητικά, πες το με μια ιστορία, έχει φύλο η καρδιά;»

Κυρίες και κύριοι,

Ξέχωρα από τις παραπάνω θέσεις και δράσεις μας, συνολικά, και εστιάζοντας στον χώρο των Πανεπιστημίων, εκφράζουμε την πεποίθησή μας ότι σε αυτόν μπορεί να συντηρηθούν και να αναπτυχθούν ιδεολογίες, που θα λειτουργήσουν καταλυτικά στη δημιουργία επιστημόνων/ισών απαλλαγμένων από αναχρονιστικές αντιλήψεις περί ανισότητας των φύλων.

Περαιτέρω, το έργο μας στοχεύει στη μετατόπιση της -εν πολλοίς ακόμη- ισχύουσας νοοτροπίας, που θέλει τις γυναίκες φοιτήτριες, ερευνήτριες και επιστημότισσες να υπο - εκπροσωπούν την παρουσία – στελέχωσή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Συνεπώς, θεωρούμε τον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως βασική συνιστώσα άρσης των έμφυλων στερεοτύπων.

Πιο συγκεκριμένα, οι προτάσεις μας για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, εντάσσονται σε 3 βασικούς πυλώνες, οι οποίοι αφορούν:

1. την αξιοποίηση και την ενίσχυση του υπάρχοντος θεσμικού νομικού πλαισίου.
2. τη διατήρηση και τον περαιτέρω εμπλουτισμό των Προγραμμάτων Σπουδών Φύλου.
3. τη λήψη μέτρων προστασίας και ενδυνάμωσης, με πρακτικές που συμβάλλουν στην εναρμόνιση του επαγγελματικού με τον οικογενειακό βίο.

Ειδικότερα και ενδεικτικά μόνο, οι προτάσεις αυτές, αφορούν :

- την ενεργοποίηση μηχανισμών και τη χρήση εργαλείων ελέγχου, ώστε να επιτυγχάνεται η ανάπτυξη μηδενικής ανοχής στη βία στο πανεπιστημιακό περιβάλλον.
- την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης της ακαδημαϊκής κοινότητας, σε θέματα έμφυλης ισότητας, με έμφαση στους φοιτητές και τις φοιτήτριες.
- τη λειτουργία αρμόδιου γραφείου για την ισότητα σε κάθε Πανεπιστημιακό Ίδρυμα και τη δυνατότητα υποβολής καταγγελιών σε περιπτώσεις διακριτικής μεταχείρισης λόγω φύλου.
- τη μέριμνα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης.
- τη συνέχιση της σταθερής και μόνιμης ανάπτυξης των Γυναικείων Σπουδών / Σπουδών Φύλου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με: α)την ανάλογη αύξηση θέσεων εργασίας και την ενθάρρυνση της σχετικής με τα ανωτέρω έρευνας, β) τη δημιουργία θέσεων ερευνητριών στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής κοινότητας και την ευρύτερη αξιοποίηση του γυναικείου ερευνητικού δυναμικού της Ελλάδας στο πλαίσιο της αξιοποίησης του συνόλου των διαθέσιμων ανθρώπινων πόρων
- τη θέσπιση ενός Ευρωπαϊκού δικτύου επικοινωνίας ως χώρου πληροφόρησης και διαλόγου για τις Σπουδές Φύλου.
- την ένταξη έμφυλων επιστημονικών ερευνών - δράσεων σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.
- τη δημιουργία επιστημονικών δικτύων με υποστηρικτικό χαρακτήρα για τη σταδιοδρομία των γυναικών.
- την εστίαση στον τρόπο σύνταξης των διοικητικών εγγράφων, με ιδιαίτερη έμφαση στις ακαδημαϊκές Γραμματείες των Τμημάτων, ώστε να αποφεύγεται η χρήση, αλλά και η καλλιέργεια κουλτούρας γλωσσικού σεξισμού στη νέα γενιά.
- τη συλλογή στοιχείων αναφορικά με τις συνθήκες ανισότητας στην ακαδημαϊκή κοινότητα και τη δημοσιοποίηση αυτών.
- τη λήψη μέτρων για την εναρμόνιση επαγγελματικού και προσωπικού – οικογενειακού βίου, όπως η παροχή υπηρεσιών φύλαξης και απασχόλησης παιδιών, καθώς και τη δημιουργία κινήτρων και προϋποθέσεων, ώστε η μητρότητα να μην τίθεται σε βάρος της προαναφερθείσας εναρμόνισης.
- την ανάγκη αναβάθμισης της ποιότητας στις συνθήκες εργασίας των μελών ΔΕΠ, με προβλέψεις όπως η παροχή αδειών, η δυνατότητα ευελιξίας στη διοίκηση, η βελτιστοποίηση των υποδομών κ.ο.κ.

Κυρίες και κύριοι,

Τα συνεχή και προς πάσα κατεύθυνση αιτήματα για την υπέρβαση των ανισοτήτων λόγω φύλου, δεν αποτελούν μια ημιτελή υπόθεση. Είναι αλήθεια, ωστόσο, ότι ο δρόμος για την κατάκτηση και την εφαρμογή της ουσιαστικής ισότητας στην πράξη είναι μακρύς, επίπονος και δύσβατος. Εντούτοις, τα βήματα προόδου, κατακτήσεων και επιτυχίας δεν μπορούν να θεωρηθούν αμελητέα. Άλλωστε, οι πολιτικές μας εναρμονίζονται πλήρως με τις θέσεις και το έργο της Κυβέρνησής μας, η οποία αποδίδει σημαντική βαρύτητα στα θέματα ισότητας συνολικά.

Και, επιτρέψτε μου, στο σημείο αυτό, να αναφερθώ στην πρόσφατη επιτυχία της θεσμοθέτησης των Επιτροπών Ισότητας των Φύλων στα Α.Ε.Ι της χώρας μας, που αποτελούσε πάγιο αίτημα της ΓΓΙΦ, τόσο με την αποστολή επιστολών προς όλες τις Πρυτανείες των Ελληνικών Πανεπιστημίων, όσο και με τις πολλαπλές, προσωπικές συναντήσεις μου με θεσμικούς παράγοντες της εκπαιδευτικής - ακαδημαϊκής κοινότητας, αλλά και τον Υπουργό του ΥΠΠΕΘ.

Με όλες τις παραπάνω θέσεις και προτάσεις, η ΓΓΙΦ τίθεται υπέρ των πρωτοβουλιών και των δράσεων, που απορρίπτουν την ύπαρξη έμφυλων στερεοτύπων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και αγωνίζεται διαρκώς για να προτάξει την ισότητα των φύλων στην Πανεπιστημιακή κοινότητα, θέτοντας τη γυναίκα φοιτήτρια – επιστημόνισσα - ερευνήτρια ως μέλος ισότιμων ευκαιριών σε όλες τις κατευθύνσεις και εκφάνσεις της επιστήμης, ταυτόχρονα με όλες τις πτυχές του βίου της.

Φίλες και φίλοι,

Συνολικά, μέσα από τη σημερινή μου εισήγηση, θέλησα μου να αναδείξω τη βαρύτητα δυο αντίρροπων και αντικρουόμενων δυνάμεων, ώστε να αντιληφθούμε όλοι και όλες την ανάγκη εστίασης σε εκείνη τη δύναμη που χρειάζεται τη μεγαλύτερη δυνατή ώθηση εκ μέρους όλων μας. Και αναφέρομαι, από τη μια μεριά, στις έμφυλες, αναχρονιστικές και πολλαπλές διακρίσεις, που διαχέονται σε όλο το φάσμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και, από την άλλη, στην ανάγκη μετασχηματισμού του σχολείου και του Πανεπιστημίου σε βασικούς φορείς αγωγής, διαμόρφωσης της αντίληψης των παιδιών, των φοιτητών και φοιτητριών για τον κόσμο, μέσω της ενσωμάτωσης της έμφυλης διάστασης σε όλες τις δυνατές πτυχές τους. Διότι, η διαμόρφωση της κουλτούρας των σχολείων και των Πανεπιστημίων με τις αρχές και τις αξίες της ισότητας, είναι που αναμένεται να συμβάλλει στον αγώνα για την ορατότητα και την ενδυνάμωση της φωνής γυναικών στην επιστήμη εν γένει.

Με αυτές τις σκέψεις, εύχομαι εγκάρδια καλή επιτυχία στις εισηγήσεις του συνεδρίου και, βέβαιη για την σπουδαιότητα των πορισμάτων του, ελπίζω και σε επόμενες, αντίστοιχες πρωτοβουλίες σας.

Τέλος, θα ήθελα να αποσαφηνίσω ότι, στο βαθμό των δυνατοτήτων μας, η ΓΓΙΦ και εγώ προσωπικά, θα συνεχίσουμε να προσφέρουμε την αμέριστη στήριξή μας σε κάθε τομέα, όπου οι έμφυλες ανισότητες και πολλαπλές διακρίσεις χρήζουν άμεσης αποκατάστασης.